

Alegat. 118.

Sprawozdanie

komisyi kultury krajowej o petycyi filii Towarzystwa rolniczogospodarskiego w Tarnowie o ustanowienie tamże expozytury biura melioracyjnego.

Wysoki Sejmie!

W dniu 23 Czerwca b. r. przydzieloną została przez Wysoki Sejm komisji kultury krajowej petycja Filii Towarzystwa rolniczogospodarskiego w Tarnowie l. 232, o ustanowienie tamże expozytury biura melioracyjnego. Komisja kultury krajowej, badając dokładnie tak motyw w tej prośbie zawarte, jako też i stosunki tamtejszych stron, przyszła do przekonania, iż szerszy rozwój melioracji gruntowych nietylko jest wskazany w okolicach Tarnowa, lecz już obecnie istnieją tam wszelkie warunki do zastosowania ich na większe rozmiary. Z natury swej powiaty zachodniej Galicyi, o gruntach mokrych z podglebiem nieprzepuszczalnym wymagają niezbędnie drenowania, szerokie zaś doliny między Rabą, Dunajcem, Wisłoką i Wisłą położone, osuszenia rowami umiejętnie prowadzonymi, lecz tém więcej potrzebnymi, ile że spadki w tych dolinach nader są małe. Wobec znacznie podniesionej już kultury i więcj intenzywnego gospodarstwa nawodnienie łąk w wielu miejscach okazuje się pożądanem, lecz melioracja ta, jako do najtrudniejszych należąca, staje się jedynie przez ściśle umiejętne wykonanie możliwą i pożyteczną. Wreszcie regulacja pomniejszych rzek, wpadających już to wprost do Wisły, już też do Dunajca i Wisłoki, jest nietylko w celach podniesienia kultury krajowej wskazaną, lecz także dla zapobieżenia nieobliczonym klęskom ludności wiejskiej konieczną.

Z drugiej strony rozwój czynności melioracyjnych w Zachodniej Galicyi, chociaż tamowany brakiem pomocy technicznej, jest tak znaczny, że na przykład fabryka rurek sączkowych, przed kilkoma laty założona w Dobrzechowie, powiecie Rzeszowskim, obecnie przeszło pół miliona tych rurek rocznie sprzedaje, i zamówieniom nastarczyć nie może; sami zaś członkowie filii Towarzystwa rolniczogospodarskiego w Tarnowie zobowiązali się około 200 morgów rocznie drenować, byle mieli odpowiednią do tego pomoc techniczną.

Wysyłanie w każdym pojedynczym wypadku inżynierów biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym do tak odległych okolic, nietylko znacznie powiększa nakład na przedsiębrać się mającą

melioracyę przez dłużej trwające dyety, koszta podróży i t. d., lecz nadto uniemożliwia bardzo ważną część zadania, t. j. nadzór nad wykonywującą się robotą, nad należytą jej konserwacją, lub wreszcie pomoc w jej naprawie.

Utworzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Tarnowie nietylko odpowiadałoby rzetelnej potrzebie tamtejszej ludności rolniczej, lecz nadto w kraju tak obszernym i na tak długiej linii rozciągniętym, jak Galicya, staje się nawet koniecznością, jeżeli biuro centralne ma odpowiedzieć swemu celowi, jeżeli ma być rzeczywistą pomocą dla rolników, a stosunki i potrzeby melioracyjne kraju całego dokładnie poznać.

Tego oczekiwać nie można od prywatnych inżynierów, pracujących w różnych jego okolicach, gdyż czynności ich z natury rzeczy oderwane, bez związku z całością nie zastąpią studyów ogólnych, koniecznych dla zbadania tych zadań, które przede wszystkim w dziedzinie melioracyjnej wykonaniemi być winny. Tylko organa krajowe mogą pracy tej nadać jednolity, systematyczny i odpowiedni kierunek.

Natomiast umieszczenie jednego z inżynierów biura melioracyjnego krajowego przy ekspozyturze w Tarnowie ani znacznych kosztów, ani szczególnych trudności za sobą nie pociągnie.

Z tych więc powodów komisya kultury krajowej powzięła przekonanie, że nietylko dla ekspozytury biura melioracyjnego w Tarnowie otworzyłoby się najszersze pole działania, lecz że biuro takie ze względów na ogólne dobro kraju, byłoby pożądanem.

W myśl tych zapatrywań komisya kultury krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Petycyę filii Towarzystwa rolniczo-gospodarczego w Tarnowie o ustanowienie tamże ekspozytury biura melioracyjnego udziela się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia.

2) Otwiera się Wydziałowi krajowemu w tym celu kredyt do wysokości 200 złr. w. a. na rok 1881.

Przewodniczący

Czartoryski.

Sprawozdawca

August Gorayski.